

Urfanın Kalbinden Güneşin Batışına Gezi

Atatürk Barajı

TÜRKİYE'NİN GURURU ATATÜRK BARAJI

Türkiye'de ki elektrik üretimini artırmak ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki 9 ili kapsayan tarım arazilerini sulamak amacıyla 1958 yıllarında Fırat Nehri'nden yararlanarak bir baraj yapılmasına karar verilir. 1960 yılında Elektrik İşleri Etüt İdaresi Genel Müdürlüğü, projeyi başlatır. 10 Ocak 1991 tarihinde Atatürk Baraj'ında su tutulmaya başlanır. Haziran 1992'de ise elektrik üretimine geçilir. Çalışmaların en yoğun dönemlerinde, günde üç vardiya şeklinde, 200'ü mühendis olmak üzere yaklaşık 8.000 kişi ve her tipten 1.000 araçla çalışmalar hızlandırılmış ve baraj kısmı tamamlanmıştır. Tamamı Türk mühendisleri tarafından gerçekleştirilen

Atatürk Barajı

Atatürk Barajı, dünyanın en verimli arazilerinden biri olan Harran Ovasını sulamaya başlamıştır. Bunun neticesinde yılda 1 kez ürün alınan bu bereketli topraklardan 2-3 ürün alınmaya başlanmıştır. Bunun yanında ürün deseni çeşitlilik göstermiş, pamuk başta olmak üzere soya, defne, mısır, ayçiçeği gibi birçok ürününde ekimi yapılmaya başlanmıştır. Atatürk Barajı Türkiye'nin en büyük barajıdır. Baraj, gövde dolgusu bakımından dünya 3'üncüsü; yükseklik yönünden dünya 9'uncusu; göl hacmi yönünden ise dünya 8'incisidir.

KELOŞK-DEYR ŞEBEK

Birecik İlçemizin İnceler Köyü sınırları içinde yer alan Deyr Şebek, yöre halkı tarafından “Kalecik” anlamına gelen “Keloşk” olarak bilinmektedir. Roma Dönemine tarihlenen alanda iki yapı kalıntısı ve bir kaya mezarlığı yer almaktadır. Alanda çevreyi gözetleyecek bir konumda inşa edilmiş olan yapının ‘Keçiburcu’ ve ‘Harapsor’ kalıntıları gibi Roma Dönemine ait bir karakol olduğu tahmin edilmektedir.

SAKLI CENNET HALFETİ

Şanlıurfa merkez ilçesine 112 km mesafede olan ilçenin 2007 nüfus sayımına göre toplam nüfusu 40.800 kişidir. 1954 yılında ilçe olan Halfeti'nin yüzölçümü 646 km² olup, ilçenin idari yapısı merkez belediye dışında bir belde belediyesi ile 35 köy ve 34 mezradan oluşmaktadır. Batısında Gaziantep iline bağlı Araban, Yavuzeli ve Nizip ilçeleri, kuzeyinde Adıyaman iline bağlı Besni ilçesi, doğusunda Bozova, güneyinde ise Birecik ilçesi bulunan Halfeti'nin denizden yüksekliği 525 metredir. İlçe merkezinin Fırat sahili yeşil bir kıyı şeridi şeklindedir. İlçe merkezi bu kıyı şeridi üzerinde ve sarp kayalıkların yamacında kurulmuştur. İlçe de hububat, fıstık ve üzüm üretimi önemli bir yer kaplamaktadır. Halfeti arazisindeki ekilebilir alanlar dışındaki taşlık ve kıraç araziler, halkı küçükbaş hayvan yetiştiriciliğine yöneltmektedir. İlçenin iklimi Fırat Nehrinin etkisiyle Akdeniz iklimi karakteristiği gösterir.

İlçe M.Ö. 855 yılında Asur Kralı III. Salmanassar tarafından zapt edildiği zaman "Şitamrat" adını taşıyordu. Yunanlılar bunu değiştirerek "Urima" adını vermişlerdir. Süryaniler ise, ilçe için "Kal'a Rhomeyta" ve "Hesna d'Romaye" adlarını kullanmışlardır. Arapların eline geçtikten sonra "Kal'at-ül Rum" adı takılmıştır. XI. Yüzyılda Bizanslıların eline geçince bu kez "Romaion Koyla" adını almıştır. 1290 yılında Memluk Sultanı Eşref tarafından fethedilen ilçeye "Kal'at-ül Müslimin" adı verildi. Yavuz Sultan Selim zamanında Osmanlılara egemenliğine geçen ilçe, günümüzde de kullanılan "Urumgala" ve "Rumkale" adlarını almıştır. İlçenin büyük bir kısmı Birecik Barajı'nın göl suları altında kalmıştır. Yeni yerleşim yeri olarak ilçe merkezine 7 km. mesafedeki Karaotlak mevkii seçilmiş ve yerleşime açılmıştır. Kentin simgesi haline gelen 'siyah gül' yerli yabancı tüm konukların ilgisini çekmekte, önemli bir ticaret potansiyeli içermektedir. İl Özel İdaresi tarafından satın alınan teknelerle, Aziz Nerses Kilisesi'nin, Barsavma Manastırı'nın ve daha birçok tarihi yapının yer aldığı Rumkale'ye, kaya kilisesinin yer aldığı tarihi Savaşan köyüne ulaşım olanaklı hale gelmiştir.

Rumkale

RUMKALE

Rumkale, Birecik Ovası'nın ve Halfeti'nin kuzeyinde, Fırat Nehri'nin kıyı kesiminin doğusunda, Şanlıurfa yoluna bakan bir tepe üzerindedir ve Birecik'i kuzeyinden ve kuzeydoğusundan sınırlar. XX. yüzyılın başlarında bir kaza halinde idi ve kazanın merkezi de Halfeti kasabası idi. Rumkale, Asurlular döneminde Şitamrat ismiyle tanınmıştır. Daha sonra Urima adını almış ve XII. yüzyılda Ermeni Piskoposluğu'nun merkezi haline gelmiştir. 1292 yılında Memluklu Sultanı Melik el-Eşref tarafından ele geçirilmiştir. 1516 yılında Mercidabık Savaşı'ndan sonra Osmanlı egemenliğine giren Rumkale, Halep Eyaletine bağlanmıştır. 1737 yılında eyalet haline getirilerek, derebeyleri ve yerel yöneticiler tarafından idare edilir. XX.yüzyılın başlarında kazanın nüfusunu Kürtler ve Türkler, köylerin nüfusunu ise Ermeniler ve Yezidiler oluşturmaktaydı. Rumkale'de bugün gezilip görülebilecek eserler şunlardır: Kale harabeleri, Aziz Nerses Kilisesi harabeleri ve Barşavma Manastırı harabeleri.

Feyzullah Efendi Konađı (Harran Üniv.)

FEYZULLAH EFENDİ KONAĐI

Halfeti yöresinin ileri gelenlerinden Feyzullah Efendi tarafından 1901 yılında(H. 1319) inşa edilmiştir. İnşaatı iki yıl sürmüştür. 1000 m2 bir alan üzerinde iki katlı olarak yapılmış olan bina, ilk katta 10, ikinci katta ise 4 oda olmak üzere toplam 14 odalıdır. Birecik barajı suları altında kalacağından dolayı Harran üniversitesi tarafından, taşları numaralandırılarak yapılmakta olan Osman Bey Kampüsü'ne taşınmış ve aslına uygun olarak inşa edilmiştir.

Fırat'ta Bir Gün Batımı

BİRECİK

Birecik ilçesi Şanlıurfa Merkez ilçesine 80 km uzaklıkta olup, yüzölçümü 852 km² dir. 2007 nüfus sayımına göre ilçenin toplam nüfusu 83.319 kişidir. İlçe merkez belediye ile birlikte 3 belediye ve bunlara bağlı 69 köy ve 84 mezradan oluşmaktadır. Birecik kuzeyde Halfeti, kuzeydoğuda Bozova, doğuda Suruç ilçeleri, güneyde Suriye, batıda Gaziantep iliyle çevrilidir. Birecik, yüzey şekillerinin elverişliliği ve Fırat Irmağı kenarında önemli bir köprübaşı olması nedeniyle, eski çağlardan beri çeşitli yerleşmelere sahne olmuştur.

Hititlerin egemenliğinde yörenin adının "Birthe" olduğu söylenir. İÖ 9. yüzyılda Asurların eline geçen Birecik, daha sonra sırasıyla Pers, Makedonya, Roma ve Bizans egemenliklerini yaşadı. 780'de Arap işgaline uğrayan ilçe 11. yüzyıldan sonraki Selçuklu egemenliğinden ardından yeniden Bizans hâkimiyetine girmiştir. Artuklu, Eyyübi, Akkoyunlu ve Karakoyunlu dönemlerini, 1502'de başlayan Safevi egemenliği izledi. Birecik 1517'de Osmanlı topraklarına katılan ilçe 19. Yüzyıl sonralarında Halep vilayetinin Urfa sancağına bağlı bir kaza olmuştur. 1919'da bir süre İngiliz işgalinde de kalmıştır.

Fırat Irmağının üzerindeki ulaşım etkinliği ve buna bağlı olarak gelişen ticaret ve sanayi, Birecik kentine eskiden beri damgasını vurmuştur. 16. Yüzyılda Birecik'te ırmak gemileri yapan bir tersanenin olduğu

bilinmektedir. Birecik 1956'da Fırat üzerine o dönemde Türkiye'nin en uzun köprülerinden biri olan Birecik Köprüsü'nün yapımıyla yeniden gelişmeye başladı. Böylece daha önce Fırat'ın kabarma ve taşmalarına bağlı olan ulaşım, doğal koşulların sınırlamalarından kurtuldu, ülke pazarıyla bütünleşme süreci hızlandı, ticaretle birlikte tarımsal etkinlik de canlandı. Birecik soyu tükenme tehlikesi altındaki Kelaynak Kuşlarının göç merkezi olması dolayısı ile önemli bir yerdir. Kelaynaklar 1977 yılında Orman Genel Müdürlüğü tarafından kurulan "Kelaynak Üretim Ve Koruma İstasyonu"nda Koruma altına alınmışlardır. Kelaynak kuşlarına yörede "Keçelaynak" denilmektedir.

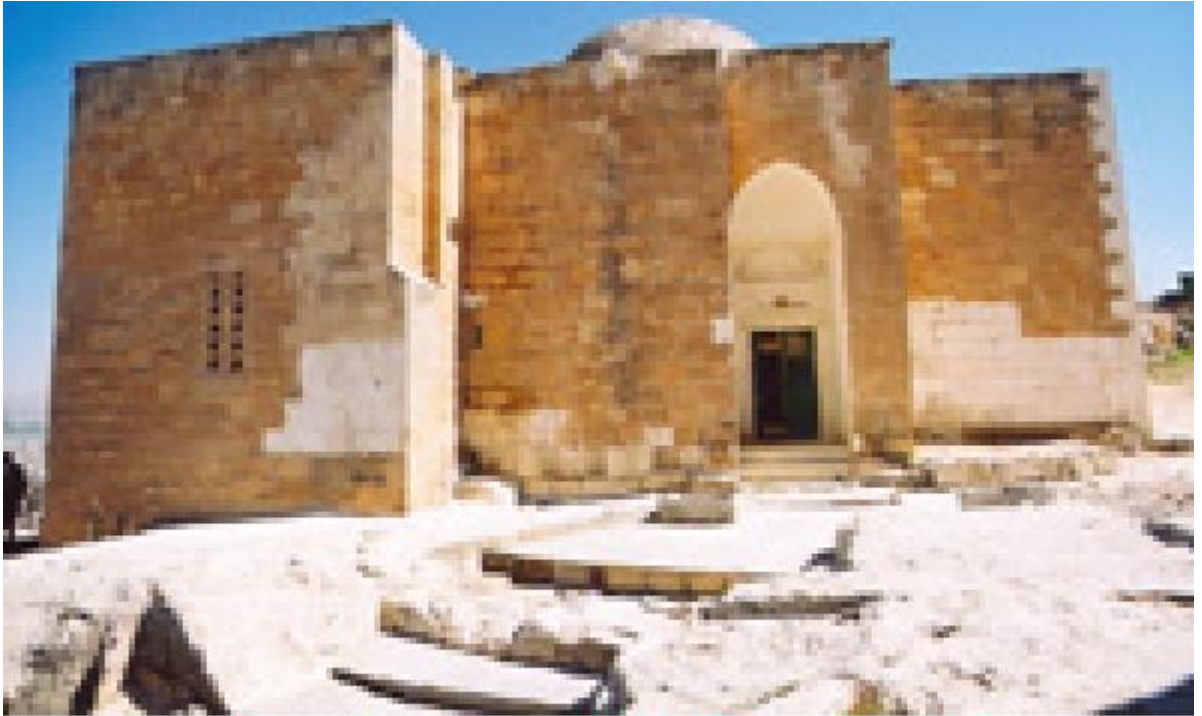
Birecik Kalesi

Kelaynak

BİRECİK KALESİ

İlçe merkezinde Fırat nehrinin doğu yamacında doğal, sert kalker kayalık tepe üzerine kurulmuştur. Kalenin ilk inşa tarihi hakkında farklı görüşler vardır. Üzerinde inşa edildiği beyaz kalker tepeden dolayı Beyaz Kale (Kal'etül Beyza/Beyda) denilen yapının 13. yüzyılda inşa edildiği kabul edilir. Birecik kalesi Romalılar,(M.Ö.30- M.S.395) Franklar(MS 1098- 1150) ve Memluklar dönemi (1277-1484) olmak üzere üç defa onarım görmüştür.

Şeyh Mes'ud Türbesi

Şeyh Mes'ud Türbesi

ŞEYH MES'UD TÜRBESİ

Şanlıurfa'daki türbelerin en eski tarihli olan bu yapı, aslında dört eyvanlı kapalı Selçuklu medrese-leri tarzında inşa edilmiş bir medrese yapısıdır. Doğudaki eyvanın alt kısmındaki odada Şeyh Mesut'un mezarı, eyvan içersinde de sandukası bulunmaktadır. Hoca Ahmet Yesevi'nin halifelerinden biri olduğu sanılmaktadır. Nişabur'dan Anadolu'ya gelerek halka İslamiyeti öğretmekle görevlendirilmiştir. Uzun yıllar Urfa'da Müslümanlığa hizmet etmiş evliyadandır. Yapının 100 metre kadar batısında bulunan bir sarnıcın yanındaki kaya üzerine yazılmış Arapça kitabede şunlar yazılıdır: "Bu sarnic, Nişaburlu Said Hengel'in oğlu Mes'ud tarafından 10 Receb 579 (m. 30 Ekim 1183) tarihinde oyulmuştur. Kim Allah'ı yardıma çağırırsa, Allah ona ve bütün Müslümanlara yardım ve merhamet etsin."

GERMUŞ KİLİSESİ

Germuş Kilisesi, Merkezin 10 km kuzeydoğusunda Germuş dağlarının, eteklerinde kurulan Germuş Köyü'nde yer alır. Köyün bugünkü ismi Dağeteği'dir. Kilise alanı, bir akarsu, bir kilise(Aziz Yakup Kilisesi) ve kilisenin toplantı meydanından oluşur. Kilise, taştan ve iki katlı olarak inşa edilmiştir. Bu köy, Atatürk tarafından Üceymi Sümer Paşa adında Irak kökenli Hamidiye Paşası bir şeyhe hibe edilmiştir. Birinci Dünya savaşında Osmanlı Devletinin Suriye cephesinde önemli yardımları görülen bu paşa, savaştan sonra Türkiye'ye gelmiş ve buraya yerleşmiştir. Asıl ismi Üceymi Sadun Paşadır. Sümer soyadını 1934' te yürürlüğe giren soyadı kanunuyla birlikte almıştır.

Karaali Kaplıcaları (Havuz)

Karaali Kaplıcaları (Tesis)

Şanlıurfa'nın 40 km. güneydoğusunda bulunan Karaali Köyü'ndeki sıcak su kaplıcası, pamuk sulama amacıyla yapılan sondaj esnasında tesadüfen bulunmuştur. Yapılan etütler sonucunda bölgede 90.000 dekarlık bir alanın sıcak su rezervini kapsadığı tespit edilmiştir. Kaplıca Otel Tesisleri ve Kapalı Havuz Tesisleri İl Özel İdaresi tarafından yapılmış olup, 34 odalı 68 yataklıdır. 150.000 m³ /saat sıcak su kapasitelidir. 1997 yılında hizmete açılmıştır. 54 daireden oluşan bir apart otel de Şubat 2000 'de hizmete açılmıştır. 49–55 derecedeki sıcak suyun, sinir sistemi, eklem, cilt, dolaşım ve benzeri hastalıklar için şifa özelliği taşıdığı tespit edilmiştir. Karaali Kaplıcaları, Kaplıca Turizmi dışında seracılık amaçlı da kullanılmaktadır.

Karacadağ Kayak Merkezi

KARACADAĞ KAYAK MERKEZİ

Tüm Bölge içinde kar tutan ender yerlerden olan Karacadağ'da Valilik tarafından kayak pistleri düzenlenmiştir. 600 - 700 m. uzunluğunda pistler için 250 m.lik bir lift yapılmıştır. Siverek İlçemize 60 km. mesafede olan kayak merkezinde 60 M²'lik bir kafeterya ile 30 M²'lik bungalov tipi hizmet evi bulunmaktadır. Kasım ayından itibaren dört aylık kayma sezonu vardır. Yakınlığı nedeniyle Siverek ve Diyarbakır talebine cevap vermektedir.

Ceylanlar

CEYLANPINAR TARIM İŞLETMELERİ MÜDÜRLÜĞÜ (TİGEM)

Ceylanpınar Tarım İşletmesi, ilk kez 1943 yılında Zirai Kombinalara bağlı "Urfa Grup Amirliği" adı altında çalışmaya başlamıştır. 1.3.1950'de yürürlüğe giren 5433 sayılı yasa ile adı Devlet Üretme Çiftlikleri olmuştur. 20.05.1983'de gerçekleştirilen yasal düzenleme ile kurumun statüsü yeniden değiştirilmiş ve adı Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü olmuştur. İşletmenin bitkisel üretim çalışmaları arasında pamuk, ayçiçeği, yonca, soya, yem bitkileri, sebze ve meyve üretilmektedir. İşletmenin hayvancılık alanındaki çalışmaları arasında Sığırcılık, Koyunculuk, Arıcılık, Süt Ürünleri ve Ceylan üretimini sayabiliriz.

Şeyh Müslüm Türbesi

ŞEYH MÜSLÜM TÜRBESİ (ZİYARET KÖYÜ ŞEYH MÜSLÜM KÜLLİYESİ)

Suruç ilçesinin 5 km güneydoğusunda yer alan cami, iki türbe, minare vb. çeşitli birimlerden oluşan bir yapı topluluğudur. İnşa kitabesi bulunmayan yapının camii, zaviye tekke ile birlikte 1168–1169 yılında inşa edildiği kabul edilir. Külliye'nin türbesinde gömülü olduğuna inanılan Şeyh Müslim ya da Şeyh Mesleme Bin Name es-Serucin hakkında bilinenler söylencelere dayanmaktadır. Birçok hastalık için Şifa dağıttığına inanılan türbe, daha çok çocuğu olmayan kadınlar ve akıl sağlığını yitirenlerin getirildiği bir ziyaretgâhtir.